

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joi și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarohle pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru strălinate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la

Administrațiunea tipografiei arhiepiscopale Sibiu, strada Măcelarilor 45
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegraful Român”, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refușă. Articollii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl. rëndul cu litere garmond

Reformă electorală.

Sibiin, 25 Martie n.

În jumătatea a doua a lunii Martie, va să zică tocmai în zilele în care ne aflăm, amăsurat dispozițiunii guvernului s'a făcut ori se face pretutindenea în țără conscrierea cetățenilor trecuți de douăzeci de ani, în scopul de a se face combinațiuni cu privire la lărgirea dreptului electoral.

Combinațiuni deocamdată, pentru ca să se vadă, cam cum ar eși socotela cu privire la naționalități? Se pôte lărgi dreptul electoral fără ca numărul alegătorilor nemagiari să crească? Pentru că, lucru ciudat, totdeauna când a fost vorba la noi despre reformele electorale, reclamate cu imperiositate de spiritul timpului, cestiunea n'a fost pusă pe tema, că cine să capete drept de alegere, ci că cine să nu 'l capete în Ungaria?

Dacă Ungaria ar fi numai magiară, de mult se introducea la noi votul universal, cu votare secretă și cu o arondare mai dréptă a cercurilor electorale. Dar', din păcate, se află în Ungaria și naționalități nemagiare, popóre pe cari șovinismul magiar în a sa regretabilă susținere națională nu vrea să le recunoscă de egal îndreptățite cu naționalitatea magiară, și nu vrea să le dea și lor drepturile pe cari le doresc și pe cari le merită, în măsura în care contribuie și ele la susținerea statului, cu sângele și cu averea lor.

De multe-ori s'a sulevat, în presă și în parlament, necesitatea revisuirii legii electorale, estinderea dreptului electoral asupra păturilor mai largi cetățenești, arondarea mai dréptă a cercurilor electorale. Totdeauna însă discuția a fost terminată cu aceea, că nu se pôte, din cauza naționalităților!

Noi, naționalități, am fi deci piedecă pentru compatrioții magiari, și noi purtăm vina, că ei nu pot să ajungă la drepturi mai largi cetățenești de cum sunt acelea pe cari le au astăzi.

Guvernele din trecut, rînd pe rînd, au lăsat tréba baltă, și și-au vèdut de alte necazuri. Actualul guvern, presidat de contele Tisza, pare însă că are intențiuni serioase cu privire la lărgirea dreptului electoral, și de aceea a ordonat adunarea datelor pe baza căroră să pôte fi compusă o nouă lege electorală.

Că datele cu a căror adunare tocmai acum se ocupă organele publice de la sate și orașe, guvernul cum le va întrebuița, ce va scôte din ele, și cum va întocmi noul proiect de lege referitor la dreptul electoral, — e secretul său, pe care nu 'l cunoște nimeni. Avem însă speranță, că guvernul nu va da ascultare celor ce cer, ca dreptul de alegere să fie făcut pendent de la cunoșterea în cetire și scriere a limbii magiare, și astfel nu va face, ca neîndreptățirea naționalităților nemagiare să fie și mai mare de cât în trecut, cu privire la dreptul electoral. Tocmai din contră, de la simțul de dreptate al actualului guvern așteptăm, ca unele din ilegalitățile simțite bine până acum să dispară, și o desăvârșită uniformitate să fie introdusă în privința acésta.

Natural, că dacă ar depinde de la noi decidera, n'am puté să ne pronunțăm de cât pentru votul universal, care singur coréspunde împărțirii egale de sarcini asupra cetățenilor. Precum dările le plătim toți, bogat și sărac, și precum apărarea patriei e o datorință comună a tuturor, a bogatului și a săracului, așa și dreptul electoral un bun comun ar trebui să fie pentru toți, chiar și pentru cel mai sărac, ear' nu numai pentru cei-ce după averea ce o au ajung la măsura cerută.

Însă, dacă estinderea dreptului electoral, în măsura acésta, așa, ca să îmbrățișeze pe toți cetățenii trecuți preste o anumită etate, e încă cu neputință în statul nostru: atunci cel puțin am dori, ca censul să fie stabilit în mod egal pentru toate părțile de țără, și să nu mai fie menținută anomalia de a avé două feluri de legi electorale, una pentru Ungaria, alta pentru

Ardeal. Și am dori, ca la lățirea dreptului electoral să nu se țină în vedere absolut de loc naționalitatea cuiva, ci numai împlinirea datorințelor de cetățen. credincios, în măsura, firește, în care 'i permit fie-căruia puterile. Esclusivismul magiar să nu mai fie pus pe limba cumpenei, pentru-că atunci legea nu iasă dréptă. Și noi o lege dréptă electorală am dori să avem!

Să sperăm deci, că dacă actualul guvern se va apuca într'adevăr de întocmirea unei legi nouă electorale, o va face acésta cu imparțialitate, și la nici un cas nu va desmoșteni de la drepturile politice pe cetățenii cari n'au altă vină de cât aceea, că nu s'au născut Unguri. ci din voia Celui de sus: Români, Nemți, Sârbi, Slovaci, etc.

Cum la purtarea sarcinilor nimeni nu ne întrebă de ce naționalitate suntem, e just și echitabil, ca drepturile asemenea nu după naționalitate să ne fie date. Căci vremile privilegiilor și ale privilegiaților au trecut de mult.

Din parlament. Budgetul anului 1903 încă a fost votat din partea dietei magiare, în ședința de Mercuri; ear' er', Joi, ministrul de finanțe a prezentat dietei un proiect de lege pentru votarea unui împrumut de 320 milioane corône în scopuri investiționale. Se vor clădi linii ferate pe banii acestia, se vor ridica spitale, etc. Dieta a intrat apoi în discuție asupra provisorului cu Croația.

Din Austria. Reichsrathul austriac a fost prorogat încă Marți, fără a fi ales membri în delegațiune. Știrea despre retragerea lui Körber se menține. Se fac combinațiuni despre un guvern austriac, cu Madejski în frunte, fost ministru de culte, în cabinetul căruia ar intra neamțul Baerenreither și cehul Kramarz. Noul guvern se va răzumi pe Germanii, Cehii și Polonii din parlamentul austriac.

Din protopresbiterate.

Sinod protopresbiteral în Sighișora.

Jacul-român, 7 Martie v.

În 26 Februarie v. s'a întrunit sinodul protopresbiteral al protopopiatului Sighișora, în ședință ordinară, ținută în școala noastră română confesională gr.-or. din Sighișora.

Membrii sinodului, de-și a fost un timp foarte nefavorabil, s'au prezentat în număr destul de frumos. Erau prezenți 28 din 36.

La ora fixată în convocatoriu, după intonarea rugăciunii: „Împérate ceresc“, protopresbiterul president, prin o vorbire acomodată, în care accentuăză ródele dulci, cari se pot ajunge prin buna înțelegere și dragostea frățescă, ce trebuie observată mai ales în corporațiuni cum e cea prezentă, pune la inima membrilor sinodului, că conduși de aceste principii să contribuie fie-care după putință la pertractarea obiectelor ce vor fi puse la ordinea zilei, spre binele și înaintarea protopresbiteratului în special și a întregii biserici în general, și constatând de la început, că membrii sinodului vor ști să se arete demni de încrederea cu care sunt onorați, declară ședința sinodului protopresbiteral din acest an deschisă.

Înainte de a se intra în ordinea de zi, parochul Ioan Manovici din Retișdorf propune, ca pentru perderea mult regretatului pentru biserică și neam, fiu și odinioară fost membru al sinodului protopresbiteral al tractului nostru, asesorul și protoiereul Zaharie Boin, sinodul să-și exprime condolențele prin sculare, ceea ce se și întâmplă, pronunțând fie-care cu reverința ce i-a purtat-o „Dumnezeu să 'l ierte“.

La ordinea zilei a urmat comunicarea ordinului consistorial din 5 Maiu 1903 nr. 3302 Plen., care cetindu-se se ia spre știință. S'a dat apoi cetire absolutórelor consistoriale cu privire la rațiociniile anilor 1898 până inclusive 1902, cari asemenea s'au luat spre știință.

Nu spre puțină mulțămire a membrilor sinodului a fost cetirea raportului protopresbiterului privitor la starea protopresbiteratului pe anul 1903, din care s'a putut constata o mai însemnată îmbunătățire pe terenul vieții religioase-morale a poporului nostru din tract, și evidentă mai ales în

FOIȘORĂ

Singelie.

Parochul nostru din Riușor, Vincențiu Grama, ni-a trimis o singelie, pe care transcrișă o publicăm pentru a fi cunoscută publicului nostru cetitoriu. După cunoștința noastră acésta este prima singelie de la episcopul Dionisiu Novacoviciu, care s'a publicat aici în părțile noastre.

În documentele pentru limbă și istorie publicate la 1889 de Preacuvioșia Sa Părintele archimandrit-vicariu arhiepiscopesc Dr. Ilarion Pușcariu, se află o singelie de la anul 1794, care în partea cea mai mare este identică cu cea publicată acum.

Acésta este datată cu 30 de ani mai înainte și întră altele ne arată și aceea, că residența episcopului când venia aici la noi în Ardeal, era la frunțașă comună Reșinari.

Vom continua, după cât ne va ierta timpul și împrejurările, cu transcrierea și publicarea ce asemenea acte vechi, se înțelege, în măsura în care ni-se vor trimite de la preoțimea noastră, care prin desgroparea

actelor vechi din arhivele parohiale ne face bune servicii.

Un act important ni-a sosit de la părintele Petru Debu din Toderița, anume un feliu de indulgență — deslegare de păcate — estradat prin Avraam patriarchul ierusalimului, la anul de la facerea lumii 7289, sau de la Nașterea Domnului 1781, pe timpul decadenței bisericești și la noi și în România.

Mai avem o singelie trimisă tot de părintele Vincențiu Grama, estradată la 9 Februarie 1801 prin pravoslavnicul episcop al Aradului Pavel Avacumoviciu.

Sperăm a le puté transcrie și publica toate pe rënd.

Sibiin, ziua 40 de Mucenici, 1904.

Mateiu Voileanu.

Dionisie cu mila lui Dumnezeu pravoslavnic Episcop al Bușii și al tot Ardealului.

După darul și puterea preasfântului și de viață făcătorului Duh, dat nouă de la în-suși marele Archiereu Domnul nostru Iisus Christos prin sfinții sei Apostoli și ai lor Na-mesnici și următori, pe pravoslavnicul acesta bărbat Ioan din satul Riușor în tot felul cu deadinsul cercându-l și cu luare ispitindu-l prin mărturiile vrednice de creștin pentru

el ne-am încredințat, mai vârtos prin mărturia Duhovnicului chir Neagoie din Rășinari, l'am aflat a fi vrednic de sfânta cinste a preoției, și așa cu rânduia și obiceiul sfintei bisericii răsăritului întâiu spre cele mai mici stepene ale sfântului cin spre purtarea făclilor, spre cetățel, cântărețul, ipodiaconul și diaconul, apoi după vreme fiind deprins și iscusit în cinul diaconesc și la însuși cea mai de sus stepenă a preoției sfinte l'am blagoslovit și aședat și i-am pus mâinile prin darul aceluiași preasfântului și de viață făcătorului Duh l'am aședat și i-am pus mâinile să fie ierei chramul Prepodobna Paraschiva la numitul sat, dându-i putere prin tainele cele sfinte să zidescă pe ômeni spre viață creștină și duhovnică, să boteze, să ungă cu sfântul mir și în primejdie numai de mörte să ispoveduescă, să liturgiescă, să cunune după învoirea bărbatului și a muierii, să se facă maslu la cei bolnavi, ear' la cei sănătoși să se facă nici cum. Tóte orânduile bisericii am poruncit să le împlinescă, păcatele a deslega la nevoie numai de mörte cu socotélă să sevărguescă, ear' pricinile cele grele de socotit să le aducă înainte nouă archiereului însă la chramul ce l'am blagoslovit și aședat să aibă a slugi într'insul, ear'

far' de porunca și blagoslovenia noastră airea a trece să nu îndrănescă după al 3-lea canon al soborului Antiochii, 2 biserici să nu țină după al 13-lea canon al soborului al 7-lea, ca să nu se arete vîndetoriu de sfinte, ci unuia și aceluia prestol totdeauna să stea înainte; în biserică care e slobod ear' care nu ar cumpăra el cu banii lui, pentru care pricină același sobor de obște după al 3-lea canon din preoție să lipsescă poruncește; deci datoriu este Ierei Ioan după porunca noastră și făgăduința sa cu tot sufletul să se siléscă totdeauna și a lua séma sfintei scripturi și fôrte tare a purta grija pentru mântuirea sufletelor creștinești, a deprinde pe sine însuși după cuvântul Apostolului la Pravoslavie în blagocestie, în trezvie întrégă, întrégă înțelegere, în buna cuvință, și să fie de cinste, primitoriu de streini, nebețiv, să nu bată pe nimenea, să nu fie lacom, negălcevos, ci blând, luător de sémă, nezavistnic, neuitoriu de argint, învățătoriu nici de o amintélă, nici de o smintélă sau scaudélă dând, ca să 'i fie slujba fără prihană, ci într'u toate să puie pre sine înainte pildă faptelor celor bune, datoriu ești a învăța cinul bisericesc și viața legii creștinești pe ômeni în toate zilele a învăța, mai ales în ziua Duminecii

acest an prin împuținarea conviețuirilor ilegite. Tot asemenea progres multămitor se arată față de starea școlilor din protopresbiterat, la cari funcționează mai mulți învățători cu deplină calificare și definitiv, de cât în trecut.

Afacerile bănești din protopresbiterat, cum și în trecut așa și de prezent multămese pe deplin pe membrii sinodului protopresbiterat și astfel iau spre plăcută știință raportul și în punctul acesta, care de altcum e cel mai esențial, căci fiind administrația averilor parohiale depusă în mâni sigure, ea e în stare să lege cu cea mai strânsă legătură poporul de așezămintele lui.

Pentru interesul viu ce l'a dovedit protopresbiterul și în anul acesta față de conducerea afacerilor din protopresbiterat sinodul cu unanimitate îi votă drept recunoștință multămită protocolară.

O vie discuțiune s'a încins asupra punctului 5 din program, privitor la censurarea rașiocinului protopresbiteratului și al fondului școlii centrale pe anul 1903.

Ședința se ridică, ear' după redeschiderea comisiunilor prin referenții lor au relatat despre aflarea acelor în deplină ordine; le recomandă sinodului spre aprobare, și totodată propun să se dea atât episcopiei cât și comitetului protopresbiterat absolutoriul obicinuit.

Sinodul primește propunerea, votând episcopiei multămită. Se îndrumă însă episcopia, ca pe viitor să încaseze pe s'e ma fondului protopresbiterat toate interesele restante și datoritiile debitorilor porniți spre ruină materială, făcându-se în această privință responsabilă vechia episcopie protopresbiterală pentru eventualele pierderi.

Tot la acest punct parochul Ioan Manovic din Retișdorf, considerând că mult regretatul repausat în Domnul, asesorul consistorial Zaharie Boiu a depus la înființarea fondului școlii centrale o acțiune în sumă nominală de 100 florini, propune, ca acest fond pe viitor să poarte numele: „Fondul Zaharie Boiu, asesor consistorial, pentru înființarea școlii centrale din Sighișoara”. Propunerea s'a primit cu unanimitate din partea sinodului protopresbiterat. S'au cetit mai departe bugetele pro 1904, unul al fondului școlii centrale, și celalalt al protopresbiteratului, cari se iau spre știință și aprobare.

Urmând la ordinea zilei alegerea unui notariu al scaunului protopresbiterat în local demisionatului paroch Zaharie Ganea din Ferihaz, a fost ales cu aclamațiune părintele și directorul școlii confesionale din Sighișoara Ambrosiu Stoicovici.

Ne mai fiind alte propuneri se trece la punctul 9 din program și se emite o comisiune de trei membri pentru verificarea protocolului în persoanele domnilor: Ioan Muntean, paroch în Sighișoara, și învățătorii Dobre și Emanuel Florea. În fine eschauriată fiind ordinea de zi, protopresbiterul-preșident multămește membrilor sinodului pentru interesul viu ce l'au dovedit prin discuțiile privitoare la înaintarea și bunăstarea morală-materială

a protopresbiteratului și declară ședința ordinară a sinodului protopresbiterat pe anul 1904 închisă.

Pentru catedrală.

La colecta pentru zidirea bisericei catedrale din Sibiu au mai intrat următoarele contribuiri:

I. De la domna S. din Budapesta 200 corone.

II. Alexandru Băieșan, paroch în Poiana (tractul Alba-Iulia) 120 cor.

III. De la institutul de credit și economii „Economica”, din Cohalm 50 cor.

IV. Pe lista parohiei Gurasada (tractul Ilia): notariul cercual Simion Dragomir și soție-sa Regina 50 cor.; Alexandru și Silviu Dragomir 5 cor.; Ioan Brânda 3 cor.; Iosif Luch, Mitru Ilca, Ioan Dehel, George și Ilinca Grecu, Iosif Olariu, Nicolae și Teresia Nicula, Sevia Grecu, câte 2 cor.; Iosif Dehel, David Dehel, Alexa Haida, Moise Moisin, Lazar Bretotean, Silviu Rusu, Alexa Grecu, Dumitru Ilca, Petru Ilie, Alexa Ilca, Dumitru Haida, Dumitru Igna, Ambrosie și Petru Fărcaș, Saveta Igna, Mariuța Igna I. Nicolae, Penița Câmpurian, Sofia Igna I. Mihaiu, Lina Agrimă, Anica Haida, Marta Negru, Neta Costea, Aron Nan, Ioan Grecu, Ioan și Penița Mariș, Ananie Alexa, Alexandru și Sinefta Iacob, câte 1 cor.; douăzeci și patru credincioși, cu contribuiri în sume sub 1 cor., 9 cor. 70 fileri. În total 107 cor. 70 fileri.

V. Pe lista parohiei Veneția-inferioară (tractul Făgăraș): George Comaniciu, notariu pensionat, 30 cor.; institutul de credit și economii „Venețiană” 30 cor.; inv. dir. Mateiu Mateiu, 20 cor.; N. Cornea Cristorean și Victor Stoica, câte 2 cor.; Samoil Comaniciu și Ioan Stoica Tempeș, câte 1 cor.; mai mulți credincioși, cu contribuiri în sume sub 1 cor., 5 cor. 40 fileri; din colecta de bucate 9 cor. În total 100 cor. 40 fileri.

VI. Pe lista parohiei Porumbacul-superior-răsăritean (tractul Avrig): inv. Vasile Popianș 4 cor.; Nicolae G. Frâncu, George N. Strava, Iov Sôre, Gavril Popianș, câte 1 cor.; douăzeci și doi credincioși, cu contribuiri în sume sub 1 cor., 3 cor.; din colecta de bucate 11 cor. În total 23 cor.

VII. Pe lista parohiei Folt (tractul Orăștie): inv. Solomon Sabău 20 cor.; Ioan Adam și soție-sa Eva 2 cor.; Petru Sabău 2 cor.; Eva Hamer 50 fileri. În total 24 cor. 50 fileri.

VIII. Pe lista parohiei Bozeș (tractul Orăștie): Candin Cristea, 20 cor.; Eugenia Cristea și Avram Nasta, câte 10 cor.; Ioan Pralea, 3 cor.; Hortensia Cristea, 2 cor.; Iosif Roșu, Maria Roșu I. Iosif, Nicolae Vartolomeu, Sofia Vartolomeu I. Nicolae, câte 1 cor.; șes credincioși, la olaltă 2 cor. 30 fileri; din colecta de bucate 7 cor. 20 fileri. În total 58 cor. 50 fileri.

nezeu, sau însuși de nu va băga în seamă cetirea și luarea aminte a sfintei scripturi, oprit să fie de la preoție până se va îndrepta și va arăta viață de cinste și fără de prihană preoției lui cădută și cuviincioasă. Ear' de mai face ceva, ce oprește a mai fi preot, să lipescă a mai fi preot de tot într'acela ciaz, întru care ar face ceva în protiva preoției. Spre mai bună adevărire și încredințare, că este blagoslovit și aședat la stăpâna preoției de la Noi în mai sus numitul loc i-s'au dat această scrisoară cu iscălitura noastră și cu pecetea înărită, fiește-cine vedându-o și cetindu-o mărturisitoare de preoția lui, să-l aibă preot cu cinste după legea lui Dumnezeu și învățătura sfinților părinți întru toate să-l asculte. I-am dat învățătura noastră în scurt, care trebuie să o cetescă, și de rost să o știe, Ca poarte viața lui cu cinste să o păzescă și să o învețe.

În Rășinari, 16 Iulie 1764.

Dionisie Novacovici m. p.

Să nu îndrăsnescă a cununa fără de știrea protopopului locului sub pierderea preoției și Noriilor.

Revistă esternă

Răsboiul. În noptea de 21 spre 22 Martie admiralul Togo a dat nou atac asupra Port-Arthurului, începând atacul cu flota de torpilor, care după bombardare de 20 minute s'a retras. La șese ore dimineața atacul s'a repetat din partea întregii flote japoneze: 6 bastimente cuirassate, 6 încrucișatori cuirassati (panterați), 6 încrucișatori mai mici și 8 torpilor. Flota era postată în trei divisiuni, atacând din trei părți. Pe la 11 ore flota japoneză s'a retras în largul mării.

Despre mișcările de pe uscat „Daily Telegraph” (Londra) are știre, că trupele japoneze au ajuns până la șosea spre nord de la Andju, și că Rușii stau la malul nordic al riului Jalu cu 150 tunuri de câmp.

Convocare.

Prin această convoc pe toți on. domni preoți din tractul protopresbiterat gr. or. Zărand la conferință, pe Joi în 18 Martie a. c., în biserica din Brad.

Programul:

1. La 8 ore a. m. serviciu divin, în decursul căruia se vor spovedi toți preoții prezenți.
2. Predica ocațională o va ține parochul Petru Rimbaș din Brad.
3. La 10 ore des hiderea șed nței.
4. Constatarea prezențelor și constituirea biroului.
5. Cetirea circulariului referitor la organizarea conferențelor preoțești, cum și altor cercuri, privitoare la chiamarea și datorințele preoției.
6. Tema: „Cari sunt scderile cele mai înrădăcinate în poporul nostru și cu cari mijloce s'ar pute lucra mai cu efect la delaturarea lor”, de parochul Nicolae Florea din Rîșca.
7. Planul cronologic, care să cuprindă toate obligămintele oficiale ale unui paroch din decursul unui an, cum și timpul pentru îndeplinirea lor”, compus de parochul Ioan Perian din Criștior.
8. Defigerea locului pentru conferința viitoare.
9. Alegerea comisiunii verificătoare.
10. Încheierea conferinței.

În celelalte on. preoție este invitată a se conforma întru toate ordinului-circulariu al Ven. Consistoriu dto 4 Martie a tr. nr. 2142 Bis.

Brad, la 5 Martie 1904.

Vasile Damian
protopresbiter.

NOUTĂȚI

Desmințire. Neastâmpărații de la Arad — earăși nu se astâmpără. Într'un număr mai recent luând notiță despre alegerea dlui Dr. I. Marghita de deputat sinodal în cercul Găoș, spun că „secretariul I. P. S. Sale a inundat cercul cu epistole în favoarea dlui Dr. A. Munteanu”. Neadever susține toia de la Arad când rischază astfel de aserțiuni, pentru-că: secretariul nu a inundat cercul cu epistole, și pentru-că dl Dr. A. Munteanu după informațiile ce le avem nici nu a reflectat la mandatul de deputat; ci dl Dr. Marghita a fost ales fiind dînsul avocat în centrul cercului, în urma unei frățești înțelegeri între cei 2 protopopi al Devei și Orăștiei, dîmpreună cu clerul și inteligența noastră din acele părți.

Acesta e adevărul.

La Văcz! În 16 April n. își va începe osânda de un an închisore de stat avocatul Dr. Cassiu Maniu din Cluj, pentru un articol publicat în „Tribuna” (Sibiu). Dl Maniu și va face osânda în închisore de stat din Văcz.

„Cocardă ruptă”. „Budapesti Hirap” raportază din Lugoj, că în ziua de 15 Martie elevii gimnasiunii de acolo purtau pe pept cocardă națională, ceea-ce neconvenind duor studenți români au început să batjocorască pe cei cu cocardă și unul dintr ei, George Brădescu, a rupt cocardă de pe peptul unuia și a călcat-o în picioare. Pentru această faptă directorul gimnasiunii a eliminat pe Brădescu. — Alăta spune „Bp. Hirap”.

Știri din Brad. În 18 și 19 Martie n. dl Kuncz Elek, protodirectorul reg. din Cluj a vizitat gimnasiul român gr.-or. din Brad în calitate de încredut ministerial. A asistat la prelegeri și s'a informat despre toate cele aparținătoare institutului, indicând că și mijloce, cari conduc la progreș — *Reprezentanța gimnasiunii publice române gr.-or. din Brad și-a ținut adunarea extraordinară la 4/17 Martie. A votat bugetul pe anul 1904. Percepțiunile s'au satorit cu 26 964 cor. 31 fil., ear' cheltuelile cu 26.524 cor. 36 fil.*

Pentru iubiții răposăți. Nemângă-lata văduvă preotă, Maria Sêrbu n. Cîruga din Măhești (tractul Dobrei), dăruiește în memoria fericitului ei soț Ioan Sêrbu, fost paroch, mutat mult prea de timpuriu la cele vecnice: „reuniunii meseriașilor români din Sibiu” 2 corone în favorul fondului văduvelor și orfanilor meseriașilor. La intervenirea dnei Sêrbu au mai dăruit la același fond: Ioan Muntean, notariu, Cornelia Muntean, soție de notariu, Ioan Sêrbu, paroch, toți din Roșcani, dna Morariu, soție de protopresbiter, Aurelia Petric, soție de medic, Victoria Leanică, soție de magistru postal, Augusta Crainic, văduvă protopopă, toate din Dobra, și Emanuel Șuiga, paroch în Lăpușnic, fie-care câte 2 cor.; Zenoviu Popovici, ospetariu în Roșcani, Toma Roșu, învățătoriu, și Lazar Vraciu, comptabil în Dobra, fie-care câte 1 cor.

„Reuniunea din comitatul Sibiu pentru ajutorarea robilor” e convocată la a șeptesprezecea adunare generală ordinară pe ziua de 17 April st. n. la ora 11 înainte de amiază în sala de pertractări a tribunalului din Sibiu (Strada-urezului nr. 8, etagiul I, ușa 12). Programul adunării e următoriu: 1. cuvântul de deschidere al preșidentului și raport despre activitatea reuniunii în anul esirat; 2. raportul comisiunii de censurare emise din adunarea generală din anul trecut despre socotelile purtate în anul trecut și despre scontarea cassei; 3. esmiterea unei comisiuni de trei membri pentru censurarea socotelilor din anul curent; 4. renunțarea preșidentului de tribunal Dr. I. Kemény de la postul de preșident al reuniunii și alegerea preșidentului nou; 5. eventuale propuneri. Imediat după adunarea generală și va ține prima ședință ordinară treilunară comitetul reuniunii.

Un marș interesant. Regimentul de husari de la Chichinda-mare e transferat în Galiția, unde are să se garnisoneze. A luna viitoare. Strămutarea nu se va face decât obicinuit, cu trenul, ci călare. Marșul până în Galiția va dura cam două săptămâni.

„Radioterapia”. Inginerul-mechanic Bôke Alajos a prezentat în o ședință a „reuniunii inginerilor și arhitecților ungari” din Budapesta un aparat nou, inventat de el, menit a servi la curarea cu raze de lumină. În firul explicărilor date asupra aparatului a tratat și despre radioterapie, cea mai nouă procedură de curare, arătând nexul strins ce esistă între procedurile de curare moderne și între științele tehnice, argumentând că fără concursul tehnicii toate procedurile științifice rămân numai teorii. Aparatul seu e basat pe acel efect al razelor de lumină, că pot să pustiească anumiți baccili; e acomodat deci pentru curarea bolilor superficiale, provenite din baccili, e chiamat să înlocuească aparatele de până acum, foarte scumpe și cari ocupă mult loc, să generalizeze radioterapia și să devină accesibil și pentru institute mai mici și pentru medici privați. Până acum în Ungaria sunt în întrebunțare trei aparate de acestea și rezultatul obținut cu ele e foarte bun.

Arestări în massă. Un ziaru din Londra raportază pe baza unei telegrame din Dorpat (Rusia), că pe temeiul unor perchișțiuni domiciliare poziția de acolo a arestat 480 studenți universitari, dovediti că au răspădit printră țărâniea rusă proclamățiuni revoluționare.

În Odessa universitatea e închisă, fiind-că aproape toți profesorii și-au dat dimisia și nu voesc să mai țină prelegeri până ce guvernul nu va da universității satisfacție pentru încălcarea ei prin organele polițiale. E vorba și aici de mișcări studențești revoluționare.

Asentări cu vârsare de sânge. La Chișineu (comitatul Arad) feciorii din comitele Socodor, Nadab, Sinte, Cînteu și Chelulș, seduși de agitațiunile agenților socialisti, că nu mai trebuie să facă serviciu militar, s'au opus asentării, ear' când gendarmeria a voit să-i siliască a se prezenta la comisiunea de asentare, s'au pus la bătaie cu gendarmii. Opt feciori au fost răniți de baionetele gendarmilor, mulți au fost arestați. Din partea autorităților s'a introdus cercetare, ear' pentru susținerea ordinii pe timpul continuării asentărilor s'au recuierat de la Giula doișprezece gendarmi, sub comanda locotenentului Adamosi. Marți apoi asentarea s'a făcut în liniște.

Un nou strănepot. Luni noaptea arhiducea Elisaveta, măritată princesă Windischgrätz, a dat naștere, în Praga, unui băiețel. Prima telegramă despre îmbucurătoarea veste a sosit M. Sale împăratului și rege Francisc Iosif. Princesa Windischgrätz e fiica răposatului arhiduce Rudolf și astfel micul nou-născut e strănepot al M. Sale.

*
O comună bogată. La distanță de câțiva kilometri de la Karlsruhe, în Germania, există o comună care nu numai nu are datorii și nu pune arunc pe locuitorii ei, ci — la începutul fiecărui an împarte între locuitori venitul realizat în anul premergătoriu. Această comună se numește *Beiertheim* și are 1657 locuitori. În anul trecut a avut venit de 58.764 marce față cu cheltuielile de 37.924 marce. Venitul curat a fost deci 20.840 marce, care la începutul anului curent a fost împărțit între locuitori, conform usului. Fericită comună!

*
Napastă mare. Orașul răsesc Clevon alături a fost nimicit total de un foc uriaș. În scurt timp au fost prefăcute în cenușă 600 de clădiri, între care și biserica r.-catolică, sinagoga evrească, palatul poștei, al tribunalului și al primăriei. Peste 5000 de oameni au rămas fără locuință și fără hrană.

*
Esplosie de gaz. În o țarnă a minelor de cărbuni de la Cincobiserici (Pécs) Marți noaptea s'a întâmplat explozie de gaz, pe urma căreia cinci oameni și-au pierdut viața, unul a îndurat răni grave, iar unul a scăpat cu răni mai puțin grave. Causa exploziei nu se știe, deoarece pe timpul acela nu era în țarnă nimeni. Cei șapte lucrători nenorociți tocmai treceau pe lângă țarnă când s'a întâmplat explozia.

*
Economii cari voesc să aibă recolta bogată se-și procure semințele trebuincioase de la casa de seminte ces. și reg. de curte *Edmund Mauthner*, Budapesta, Rottenbiller-utca 33. Firma trimite ori-cui bogatul sau prețurent ilustrat, de 262 pagini. Prețurile semințelor, veritabile, curățite cu îngrijire, sunt efine. Deosebi vrednice de amintit sunt semințele de napi de soareț impregnate și asortimentul bogat de sort nobile de bucate.

*
Crema Margit a lui *Földes* întrece toate cosmeticele. Delătură grabnic și sigur pistruale, petele de ficat, jubrutele, sbărcelele și alte necurățenii de pe obraz; crema aceasta nu numai înfrumusețează obrazul, ci îl și înfrumusețește. Preț 1 cor, bucată mare 2 cor. Se capătă la producător: farmacistul Clemens de Földes în Arad, cum și în toate farmaciile, drogeriile și parfumeriile. De imitații se avertizează.

Cărți și reviste.

„Luceafărul”, revista literară a tinerimii universitare române din Budapesta, a apărut dto 1 Martie v. cu următorul sumariu: „Maruțșuri istorice culese în Ungaria”, de N. Iorga; „Tabla de la Lugoj”, de Iosif Popovici; „Vestea”, schiță de S. Min; Iubileul de 25 ani al „Junime”, de H. P. P.; În luncă, idilă de Carmen Sylva; apoi poezii (de Z. Bărsan și Nic. Otavă), notițe bibliografice și cronice. Ilustrațiuni: ciok ănașul, de Grigorescu.

„Luceafărul” apare în Budapesta, de două-ori pe lună și costă 12 corone pe an (pentru preoți și învățători săraci și pentru studenți 7 corone). Redacția: IV. Zöldfa-utca nr. 7; administrația: VI. Vörösmarty-utca nr. 60-a.

„Candela” revistă bisericească-literară redactată de Dr. Emilian Voitschi și Alexandru Manastyrski, a apărut pe luna Martie (fasc. 3, anul de esistență XXIII) cu următorul sumariu: „Adresații epistolei către Galateni” a apostolului Pavel, de Dr. Vasile Georgiu; „Cartea Iov, tradusă și explicată după textul masoretic”, de Dr. Octavian Isopescu; 24 pagini text rusec, apoi: întrebări și casuri pastorale și notițe de interes bisericesc.

„Candela” apare în Cernăuți în fascicoli lunari și costă 8 cor. pe an. Birourile redacției și administrației sunt în rezidența arhiepiscopescă.

Teatrul orășenesc.

Vineri (25 Martie): „Bruder Straubinger”, operetă în 3 acte, de E. Eysler.

Sâmbătă (26 Martie): „Das war eine köstliche Zeit”, comedie în 3 acte, de Beatrice Dovsky.

Studiu din sfera iconografiei orientale.

De Dr. Miron E. Cristea.

(Urmare).

Eu am nutrit o specială dragoste și considerațiune față de asemenea forme și modele românești din copilărie, căci — ca fiu de țeran — am trăit în meșul unui ținut unde lucrurile de mână sunt de o frumusețe deosebită; afară de aceea — până după bacalaureat — am purtat însu-mi cămăși cu ciupag, barburi, pușori, găurele și alte tivituri alese, făcute de mamă-mea și de surorile mele.

Astfel încă la 1893 mi-am exprimat în o foiță din ziarul „Tribuna” îngrijirea, când am aflat, că în o colecțiune magiară se compilează și lătesc modele române pentru broderii și cusături sub firma de „ösrégi magyar minta”, prezentând drept produse ale talentului magiar admirabilele lucrări ale țărâncii române.¹⁾

Ear' la 1895 — apreciind în n-rul 70 al „Telegrafului Român” lucrurile de mână ale elevelor din școala de fete civilă din Sibiu — am scos în relief manufacturile domnișoarei *Mifi Seleschi* din Bucovina²⁾, în cari am aflat aplicate multe motive românești, mai ales în ajour.

La finea criticei mele am adaus următoarele. Citez:

„Resteză acum, ca elevele absolvente să continue lucrarea începută în școală în o direcțiune sănătoasă.

„Este lucru cunoscut, că d. e. în literatura popoarelor culte acei scriitori au devenit epocali, cari au dezvoltat literatura pe bazele literaturii populare, produse de masa poporului respectiv. Productele, cari nu întrunește notele corespunzătoare individualității poporului, geniului și spiritului național, n'au valoare dăinuitoare.

„Acest principiu trebuie aplicat și pe terenul ce ne preocupă.

„Sculele femeilor române inteligente vor avea valoare artistică atunci, când în chindisiturile, broderiile, ajururile lor etc., vor lua drept model formele atât de frumoase, simetrice și neîntrecute ale țărâncii române, pe cari le aflăm pe ștergarele, verincele, cătrînțele, pieptarele, ciupagurile, altifele etc., eșite din abila ei mână.

„Această lucrare se impune cu atât mai vortos, cu cât alții exploatează în favorul lor acest talent românesc. . . . O adevărată contrabandă se face în această privință, și noi rămânem cu deservire indiferenți.

„In speranța, că în viitor femeia română va înțelege datorința și chemarea ei în această privință și va exploata cu diligență terenul înțelenit, îi doresc cel mai splendid succes. Când prețuitele forme și modele țărâncii vor fi colectate și aplicate *pretutindenea* . . . „atunci ne vom pute cu mândrie prezenta înaintea lumii cu un *stil original românesc*”.

După cele premerse, nu-i mirare, că — având de mai nainte ideea de a aplica pretutindenea formele țărâncii — m'am gândit — îndată ce am început a mă interesa de lucrările pentru zidirea catedralei din Sibiu, — la aplicarea acestor motive naționale și la decorațiunea picturală a bisericilor noastre. Această idee s'a întărit mai ales când am admirat frumoasa expozițiune de lucruri aparținătoare industriei de casă, aranjate în tîmna anului 1902 de „Reuniunea agricolă română din comitatul Sibului” de sub conducerea presidentului *Demetriu Comșa* și de „Reuniunea meseriașilor români” de sub conducerea dlui *Victor Tordășianu*. Atunci am împărțit-o mai multora, ear' de atunci încôce am vorbit în această privință și cu mulți oameni de specialitate — pictori, zugravi, decoratori români și străini, cari toți au aflat-o nu numai realizabilă, ci și foarte recomandabilă.

Acest fapt însă nu eschide, ca aceeași idee sănătoasă să se fi născut, fie de-odată fie mai nainte ori mai târziu, și în capul altora.

Destul atăta, că de la 1895 până azi s'au făcut frumoase progrese atât cu privire la colectarea cât și la aplicarea formelor române. Nime nu a înțeles mai bine vederile espuse în „Telegraful Român”, ca și profesora *Maria Cioban*, măritată Dr. Botiș, cu carea am avut ocaziune a pertracta verbal mai de aprôpe această cestiune, convenim într-o da celor naționale o îngrijire specială. Expoziția lucrărilor din anul, în care dîmna Cioban-Botiș a condus lucrurile de mână în școala de fete din Sibiu, a avut un timbru în prevalență românesc. Această direcțiune a continuat-o cu pricepere succesora ei, domnișora *Măriôra Pop*, cu care asemenea am desbătut adese-ori cestiunea romanisării lucrărilor de mână ale clasei inteligente.

Cine a urmărit cu ochi observatori acest lucru, acela a putut se convingă, că în anii din urmă lucrările elevelor școlii de fete din Sibiu erau în mare parte curat naționale compuse pe base de motive românești.

Colecții însemnate și alese de modele românești posedă presidenta „Reuniunii femeilor române din Sibiu”, dîmna *Maria P. Cosma*; fosta profesora la școala de fete, dîmna *Maria Dr. Botiș*, născută *Cioban*.

O colecțiune de asemenea modele a edat în tipariu domnișora *Minerva P. Cosma* din Sibiu, sub titlul: „*Modele de cusături românești*”.³⁾ Sunt unicolore, negre.

Architectul *Kolbenheier*, profesor la școala industrială în r. din Cernăuți, are o colecțiune mare de cusături și alesături românești, adunate de el de prin diferitele ținuturi ale Bucovinei. Spre a le face cunoscute, dorește a le reproduce în tipariu. A

¹⁾ Vezi „Tribuna” nr. 64 din 1893. „Foiță”.

²⁾ Astăzi dîmna Ioan Avram din Cernăuți.

³⁾ Se pot procura de la „Librăria arhiepiscopescă” din Sibiu, cu 50 bani plus porto.

intrevenit la guvern, cerând a-i pune la dispoziție spesele necesare; dar' urcându-se bugetul proiectat la 30.000 cor., guvernul i-a refuzat cererea, părându-i-se prea scumpă tipărirea acelor modele.

Un op de neprețuită valoare însă formeză în această privință „Albumurile” modelelor, colectate și în parte reproduse prin presă de „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiu” sub conducerea și îngrijirea neobositului profesor *Demetriu Comșa*, de la seminariul ortodox-român „Andreian” din Sibiu. Sunt 4 albumuri. Trei cuprind modele în miniatură, lucrate de țărâncii române din aceleași materii, ca și obiectele-model, ce au fost la frumoasa expoziție de industrie de casă, aranjată la Sibiu în tîmna anului 1902; al patrulea conține modele reproduse în tipariu, în colorile naturale.

Aceste colecțiuni cuprind multe forme și figuri, cari se potriveșc și la ornamentarea picturală a bisericilor. Atât în privința figurilor și formelor geometrice, cât și a aranjării și combinării colorilor, aceste colecții pot face cele mai mari servicii pictorilor români, conducându-i la crearea unei ornamentice bisericești române. Unele forme de figuri geometrice de pe unele covore și velințe forte obicinuie și cunoscute — și anume vrâștele de 2—3 cm. late, cari în formă de scări se ridică până la o anumită înălțime, apoi se coboră, — le-am aflat și în decorațiunile bizantine. Ele obvin de repețite ori și în ornamentica bisericească a pictorului român *Octavian Smigelschi* din Elisabetopol, pe care am văzut-o în expoziția aranjată de dînsul la Sibiu în Octombrie 1903. El a copiat aceste forme de pe decorațiunile aflate în bisericile din Palermo, Monreale, Venezia, (San Marco), Ravena, și alte biserici bizantine renumite.

La îndemnul nostru atât *Smigelschi*, cât și toți concurenții la pictarea catedralei din Sibiu, au introdus câteva motive românești în ornamentația proiectată de ei, căci pe toți, cu câți am convenit, i-am trimis la profesorul *Comșa*, ca să se inspire din mulțimea uriașă a modelelor, ce le are. Unii au aplicat asemenea modele în măsură mai mică, alții mai mare.

Smigelschi însă n'a nimerit de loc gustul românesc în ceea-ce privește tonul fundamental al ornamentelor sale. Totul se prezintă prea întunecat, după modelele pe cari le-a copiat. Prevală din semă afară numai albastrul și verdele, exprimând un gust armenesc, pe când Românul — și după firea sa — este mai mult vesel, sugubeț, și iubește colori mai deschise.

Preotul pictor *Vasile Damian* încă a aplicat decorația amintită mai sus pe boltitura de la vestibulul bisericii Sfinților Voievozi din București. De același preot am mai văzut pictate pe boltitura de asupra corului din biserica *Vergu* (sfântului Mina) de la București unele decorațiuni, ce semănă a *alesături* românești.

Și apoi dacă ornamentica arabă, persică etc. a devenit la noi canonică, cine ne poate impede ca de a canonisa unele forme și modele naționale, cari nu numai sunt neîntrecute, frumoase, ci mai pe sus de toate sunt ale noastre?

Abstrăgând de la momentele artistice, este și de deosebită importanță națională, ca Românul să-și vadă obiectele artistice, eșite din propriile lui mâni, aplicate în cel mai monumental și mai sfânt lăcaș al bisericii sale, în catedrala arhiepiscopiei.

Mai mult de cât zeci de disertații l'ar îndemna această, ca se țină cu tărie la toate ale sale; ceea-ce este și necesar la un popor în situațiunea noastră.

Un zugrav de la München, L. Kandler, îndemnat de mine și de profesorul *Comșa*, a aplicat cu succes unele forme la câteva ferestrii din frontispiciul catedralei noastre, și mai ales în proiectul de plan, ce l'a făcut pentru ferestra cea mare din spatele corului și din spre frontul catedralei. — Motive românești, culese de pe mai multe țesături, de pe mai multe porți, case și cruci din cimiteriul de la Seliște, Galeș și din alte locuri, stau într'o armonică combinațiune cu motive orientale, ceea-ce este admisibil, considerând, că și celalte stiluri — romanic, gotic, mauric, rococo, baroc etc. — adese-ori le aflăm combinate unele cu altele mai înrudite.

În deosebi este succedă partea superioară a ferestrii.

Nu încapă însă îndoială, că — dacă s'ar afla artiști români, crescuți din copilărie în spirit și mediu românesc, cari să aibă și priceperea aplicării motivelor proprii la obiectele și lucrările făcute de ei, și dacă n'ar fi încetușă de anumite restricțiuni financiare, — acestia ar produce ceva în adevăr de mare valoare; ear' productele lor — croind un stil românesc — ar face epocă în dezvoltarea vieții artistice a poporului român.

Despre colori.

Colorile dominante în pictura bisericească bizantină sunt *auriu* (mai ales la fondul icônelor, la aureole și mandorle), *albastru*, *roșu*, adică *tricolorul român*, și ca a 4-a *verdele*. Aceste colori vor trebui să domineze și la pictarea interiorului catedralei noastre.

Aceste colori ocără în renumitele miniaturi din manuscriptele păstrate în bibliotecile din muntele *Athos*. asemenea am văzut în biblioteca mănăstirii *Putna* admirabile miniaturi în niște manuscripte slavone de pe timpul lui *Stefan cel Mare*, în colori curat românești; în alte figuri obvine și verdele. Aceleași combinațiuni de colori se găsesc și în manuscriptele sârbești de la mănăstirea *Sucevița*. În biserica din nou restaurată a Mirăuților pictorul *Carol Jobst* a susținut bine aceste colori dominante, de-și guvernul Bucovinei a fost pornit mai în anii trecuți o gônă într'egă contra tricolorului român. Chiar și la țiglele de pe coperișul bisericii Mirăuților din Suceva am observat tricolorul. Pictorul german, angajat mai mult de guvern, de cât de consistoriu, se poate scuza cu faptul, că colorile sunt bizantine și numai din întemplantare și românești.

(Va urma).

Nr. 226/1904.

[71] 1-3

Concurs

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de cl. III. Galați, protopresbiteratul Abrud, se descrie concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreună cu acest post sunt cele fasonate în c. B., pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Cei ce doresc a ocupa acest post își vor înainta suplicile, înscrise conform normelor din vigore, subsemnatului oficiu și se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sâmbătă la biserică spre a cânta, respective a celebra și cuvânta.

Oficiul protopresbiterat gr. or. al tractului Abrud în conțelegere cu comitetul parohial.

Abrud, 2 Martie 1904.

Petru Popoviciu
protopresbiter.

Nr. 224 Bis.

[69] 2-3

Concurs

Pentru întregirea postului vacant de al doilea paroh în comuna bisericăscă Libotin, protopresbiteratul Solnoc, se publică concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

Venitele sunt cele fasonate în c. B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post se trimită cererile concursuale cu documentele necesare la subscrisul în termenul convenit, și a se prezenta înainte de alegere la biserică spre a cânta, respective a celebra și cuvânta.

Oficiul protopresbiterat gr. or. Solnoc, în conțelegere cu comitetul parohial conțent.

Cupșeni, în 1 Martie 1904.

S. Cupșa
protopresbiter.

Nr. 65 1904.

[70] 3-3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a treia Bacă, protopresbiteratul gr. or. Deva, pe baza rezoluției ven. consistoriu arhidieceșan din 3 Faur a. c. nr. 1218 Bis., prin acesta se descrie concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreună cu acest post sunt cele fasonate în c. B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post se subșternă cererile concursuale înscrise conform normelor din vigore la subscrisul oficiu până la termenul susindicat, având a se prezenta în vre-o Duminecă sau sâmbătă la biserică, pentru a cânta, eventual a celebra și cuvânta.

Deva, 1/14 Martie 1904.

Oficiul protopresbiterat gr. or. român al tractului Deva, în conțelegere cu comitetul parohial.

G. Romanul
protopresbiter.

Unicul mijloc de dinți, lipsit de aciduri, probat și recomandat de profesori și medici este veritabilul

anaterin

al dentistului de curte ces. și reg. Dr. I. G. Popp, Viena XII/6.

Veritabil numai în sticla de mai sus cu etichetă vîntă, franceză (tipariu auriu), și cu firma mea, a cor. 2-80, 2-1-1.

„Întrebunțez de mai mulți ani apa de dinți și de gură anaterin a dvăstre și mi-e tîmă, că dacă nu o ași mai ave, imediat ar trebui să sufer de durere de dinți, ori că mi-ar cădea dinții. Apa de gură a dv. îmi ține dinții frumoși și sănătoși.” A. Spitalsky, mare-proprietariu.

Crema de dinți anaterin, în tuburi, fără de stricăciosul „săpun”, e foarte plăcută, curăță temeinic dinții, îi face lucii și îi conservă sănătoși, a 60 fil.

Se capătă în farmacii, drogerii, prăvălii mai ales, cum și în depositul principal Carl Morscher, drogerie în Sibiu, și la A. W. Lingner, farmacist în Sighișoara.

(18b) 3-17

8 zile de probă!

Cu preț uimitor de efin, cu numai fl. 3-05 se pôte căpeta o garnitură admirabilă constatătoare din următoarele patru sprezece juvare prețioase:

Important pentru fie-cine!

Important pentru fie-cine!

- 1 orologiu de busunar anker remontoar de nickel, (sistem „Roskopf-Patent”), cu capace frumos gravate, precis regulat, garanție pe 3 ani, și cutie.
- 1 lanț panterat de guldin sau nichel, cu acățător, sistem parisian.
- 1 ac de cravată de guldin cu briliant.
- 1 păreche bumbi de manșete aurite, marca „Garanție”.
- 1 garnitură bumbi de cămașă și guler de guldin, 15 buc.
- 2 inele de guldin cu pietri elegante.
- 1 oglindută în cutie.

Aceste 14 prețioase și admirabile obiecte împreună cu orologiu anker-remont, expedeză pentru fl. 3-05 pe lângă ramburs ori trimițându-se banii înainte, firma:

BRÜDER HURVITZ

casă de esport
Krakau, Stradom 17 (Oest)

Ce nu convine se primește înapoi în 8 zile, ear' banii se returnează cumpărătorului, așa că e echis ori-ce risc.

Cataloage ilustrate despre div. mărfuri gratis și franco — Se primesc vințetori și agenți. — Aceeași garnitură cu un orologiu guldin de Geneva, care și păstrează colorea auriu neschimbată, costă numai fl. 4-75.

[61] 3-15

Cărămidă vechiă

se află de vințare la

arhitectul **Franz Szalay**,
55) 4-10 strada turnului-roșu nr. 2 a.

Fabrica de motóre

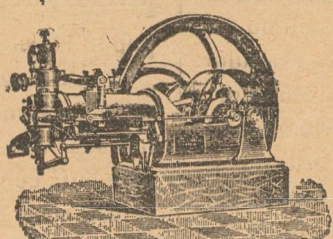
din **Dresda**, societate pe acții
(înainte Hille) Filială și atelier:

IGNÁZ GELLÉRT & Co.

Budapesta, VI., Theresienring nr. 41.
— (Telefon 12-91) —

Recomandăm motórele de benzin și locomobilele de Dresda, și instalațiile pentru estragerea gasului la motóre, recunoscute ca cele mai bune, mai desăvîșite și mai durabil construite.

Manuare simplă!
64 distincții!

Exploatarea cea mai
efină!
8 medalii de stat!

— 8000 motóre liferate, spre
deplină mulțămire! —

Pentru mănarea morilor, la sdrobotul bôbelor, pentru magazine de nutreț, economii de lapte, tăiat lemne, pompe de apă, îmblătît și pentru ori-ce lucrări economice și industriale — cea mai bună putere de esplotat. — Motórele de Dresda au fost distinse la tôte concurențele și espositiile cu premiile prime.

[18] 7-10

— Condiții de plată favorabile! —

Cele mai estinse garanții!!

Nou! În Budapesta am deschis un atelier principal sub conducerea unui monter primar cu cel mai dester personal de specialist.

Am onóre a aduce la cunoștința onoratului public român din loc și jur, că mi-am mutat

Prăvălia de manufactură

din piața mică nr. 2, tot în piața mică nr. 11 în dosul păpușarilor.

Deóre-ce aci plătesc chirie pentru localul prăvăliei cu 1600 coróne anual mai puțin, mē aflui în plăcută poziție a putē servi cu prețuri și mai eține, și mi-am propus, ca — dacă *Dumnezeu îmi va ajuta* — în cel mai scurt timp sē-mi asortez depositul cu tot felul de mărfuri țărănești, precum bumbac, pēr, lănică, arniciu, țesături, mai multe soiuri de pânză, cum și cārpe de pēr, etc.

Pentru inteligință ofer depositul meu bine asortat în cămăși de chiffon, creton, Oxford și Trico, apoi ismene, gulere, manșete, cravate, cuverture de lână și bumbac, plapome în creton, ruș, satin cu vata umplute, ploiere, cămăși de dame, camisole, fuste, cretonuri, pergaturi, barcheturi, stoffe de pēr, și tôte căptușelile recerute la efectuarea hainelor de dame și bărbați, cum și alți o miă aici neamintiți articli. O mică probă ajunge ca sē se convingă ori-cine despre eținătatea și soliditatea prăvăliei mele.

[39] 6

Rugând onoratul public românesc pentru binevoitoriul seu sprigin, semnez cu tótă stima

Aurel Popescu.

Fabrica de mașini și motore ces. reg. priv. Brauner & Klasek's Nachfolger

ING. EMIL PLEWA, VIENA.

Representanță generală și deposit:

B. Dénes, Budapesta,

VI., Váci körút 61.

MOTORE 2-20 HP de vapor,

gas, benzin, petrolin.

Locomobile de petrolin 2-25 HP.

Instalații pentru estragerea gasului 2-3

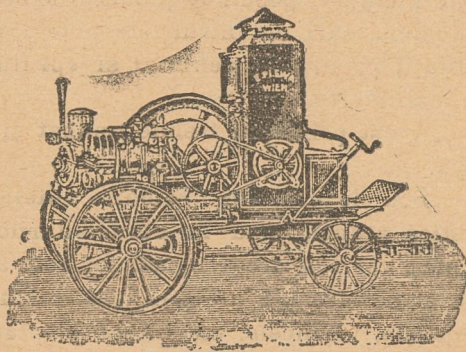
fil. spese de esplotare pentru fiecare HP și oră.

Stilul cel mai modern. — Cea mai bună și mai ețină

putere de esplotare. — Cel mai efin isvor de cumpărare. — Plătiri favorabile.

Preț-curent gratis și franco. — Representanți solidi

din provincie se acceptază. [9] 10-20

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent

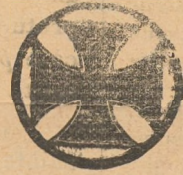
nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta!

Nu e mijloc sece.

vindecă și înviorază

Deosebită atențiune e a se
aparat vindecă bóle

pe lângă garanție.

da împrejurării, că acest
vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sîngelui, anemie, amețeli, fîitură de ureche, bătaie de inimă, sgăriuri de inimă, asma, auzul greu, sgăriuri de stomac, lipsa poștei de mîncare, rēceală la mîni și picibre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sîngelui și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — În cancelaria mea se află atestate incurse din tôte părțile lumii cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine pôte examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis sē se confunde cu aparatul „Volta” deóre-ce „Ciasul-Volta” atît în Germania cît și în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe cînd aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercelat. Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.—

folosibil la morburii cari nu sunt mai vechi

[2] 68 de 15 ani.

Prețul aparatului mic e cor. 4.—

folosibil la copii și femei de constituție foarte

slabă.

Espeditie din centru și locul de vințare pentru țără și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V
colțul strada Kálmán.

Croitoria de reverenți și odóre bisericăști, înființată la 1849

GUSTAV STASNEY

strada Baier nr. 2 — Sibiu — strada Baier nr. 2.

Intenționând niște agenți rēuvoitori a nimici firma mea esistentă de 53 ani (la început sub numele: Ioan Stasney, acum Gustav Stasney) care stă în serviciul onoratei preoțimi gr. or., prin insinuări false, mē simt îndatorat a publica următoarea declarație:

Acești agenți rēuvoitori nu sunt în stare a lifera reverenți și odóre bisericăști, corēspondetóre dispozițiilor și ritului atît în ceea ce privește materia cît și forma, de-și pretind sume enorme pentru lucrurile lor.

(48) 3-3

Spre a ferî pe onorata preoțime de eventuale amăgiri și perderi îmi iau voie a espune aici prețurile obiectelor lucrate la mine din materii în colóre curată neschimbătoare.

Reverenți cu brâu vînet sau roșu: calitate I. cor. 125, calitatea a II-a cor. 110, calitatea III. cor. 100, și calitatea a IV-a cor. 90.

Repararea reverenților și a odórelor bisericăști se va efeptuî cu prețuri foarte moderate.

Mulțămind onoratei preoțimi pentru încrederea cu care m'a onorat în decursul atâtor ani și asigurându-o că voiu stărui mereu a lucra astfel ca sē o mulțănesc pe deplin, semnez

Sibiu, în Faur 1904

cu tótă stima

Gustav Stasney, croitoriu.**Bani! Bani! Bani!**

Subsemnata întreprindere stă în legătură cu cele mai mari bănci din țără și esoperază **împrumuturi pe pămînturi și edificii** cu cele mai favorabile condiții și cele mai eține interese, și anume pe termen de **10-70 ani cu 2%-5%¹/₄%**.

Credit personal cu garanți și obligație pe 5-10 ani.

La funcționari de stat, comitat și oraș, cum și la oficeri, credit simplu și fără giranți.

[1] 15

La dorință servim cu informațiuni, rugând marcă pentru răspuns.

„PECUNIA”

întreprindere de credit

Sibiu (Nagyszeben) strada poplăcii nr. 27.